

Asia: VN/12957/2023

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

4 luku – Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Tunnistattekko, että esitetyillä laeilla olisi vaikutuksia, joita ei ole huomioitu esityksessä?

Jos lakiluonnos toteutetaan sellaisenaan, ottamatta huomioon talousvyöhykkeellä jo käynnissä olevia merituulivoimahankkeita, se jää tavoitteestaan nopeuttaa ja selkeyttää merituulivoiman kehittämistä Suomen talousvyöhykkeellä. Se hidastaa huomattavasti nykyisen lainsäädännön puitteissa käynnissä olevaa merituulivoiman kehitystyötä. Siksi uudessa laissa tulee varmistaa, että jo käynnissä olevia hankkeita kehitetään edelleen aktiivisesti, ja että tarjoajan jo tekemää hankekehitystyötä hyödynnetään yhtenä voittaneen tarjoajan valintaperusteena.

Muu palaute vaikutusarvioista

-

7 luku – Säännöskohtaiset perustelut

Palaute alueen valinnasta

Kilpailutettavat alueet tulee valita siten, että niin talousvyöhykkeen kuin aluevesien kilpailutettavien alueiden toimintaedellytykset huomioidaan, jotta tuetaan hankkeiden onnistumistodennäköisyyttä.

Kilpailutuksen järjestäjän tulee tarkastella verkkoliityntämahdollisuuksia kilpailutettavien talousvyöhykkeen hankealueiden osalta.

Etusija tulisi antaa alueille, joita hankekehittäjät ovat jo selvittäneet, jotta talousvyöhykkeellä jo tehdyt merkittävät investoinnit eivät menisi hukkaan. Tämä on tarpeen myös tehokkuuden, ajankäytön sekä kilpailutekijöiden vuoksi, ja Euroopan komission suosituksen mukaista (COMMISSION RECOMMENDATION of 13.5.2024 on auction design for renewable energy).

Olisi hyödyllistä, jos ministeriö laatisi selkeän keskipitkän / pitkän aikavälin suunnitelman, esimerkiksi vuosittaisesta tarjouskilpailusta (kuten Alankomaissa ja Saksassa). Tämä auttaisi potentiaalisia investoreita kehittämään pitkän aikavälin suunnitelmiaan.

Palaute vakuuksista (osallistumisvakuus ja edistämisyakuus)

Skyborn suosittelee osallistumisvakuuden poistamista tai rajoittamista. Liian korkea tai liian pitkään ajanjaksoon sidottu osallistumisvakuus saattaa estää osaa vakavasti otettavista tarjoajista osallistumasta tarjouskilpailuun. Vakuuden esittäminen ennen tarjouksen tekemistä voi olla haaste itsenäiselle energiayhtiölle.

Edistämisyakuus tulisi palauttaa mikäli tutkimukset osoittavat, että hanke ei ole teknisesti, ympäristön eikä liiketoiminnan kannalta toteuttamiskelpoinen (koska ennen tarjouksen jättämistä tehdään vain strateginen ympäristöarviointi).

Palaute maksuista (osallistumismaksu ja hyödyntämismaksu)

Hyödyntämismaksun tulisi olla kiinteä maksu, joka perustuu tuotantoon, inflaatio huomioiden. Merituulipuistojen toiminta perustuu todennäköisesti kiinteämaksuisiin PPA-eli sähkönostosopimukseen, jolloin maksujen sitominen sähkön markkinahintaan ei välttämättä lisää investointivarmuutta, jos hankkeen kassavirta ei seuraa markkinahintojen muutoksia.

Muu palaute kilpailutuksesta

Energiaviraston olisi vältettävä tilannetta, jossa voittaja voi päättää olla jatkamatta hanketta perusteettomasti (esim. sanktioilla, mikäli hanke jää kesken). Ensisijaisesti hankealueet tulisi valita niistä, joista on jo tutkittua tietoa olemassa. Näin vältettäisiin turhien resurssien käyttöä ja päällekkäisiä tutkimuksia.

Taloudellista tilaa koskevat kriteerit eivät saa perustua pelkästään vuotuisen liikevaihtoon, vaan niihin olisi sisällyttävä myös vaihtoehtoinen kriteeri, joka koskee yhtiön hallinnassa olevien merituulipuistojen tuotantokapasiteetin määrää (ts. monet hankekehittäjät ovat sijoitusrahastojen omistuksessa, jolloin vuotuisen liikevaihdon arvolla ei ole merkitystä). Muutoin liikevaihtoon sidottu kriteeri asettaa esteen monille eri liiketoimintamallilla toimiville kehittäjille.

Hankekehittäjien tähän mennessä tekemät selvitykset tulisi ottaa huomioon osana valintaperusteita tarjousmenettelyssä. Tämä nopeuttaa hankealueen kehittämistä.

Skyborn kannattaa konkreettisia laadullisia kriteerejä. Yleisesti ottaen valintaperusteiden, myös laadullisten kriteerien, on oltava EU:n komission toukokuussa 2024 julkaisemien suositusten ja ohjeiden mukaisia, ja niitä olisi arvioitava määrällisten indikaattoreiden perusteella.

Jakosääntö: hyväksymme säännön, jossa voi voittaa vain yhden alueen kilpailutusta kohden, kunhan hankkeen minimikoko on 1 GW.

Tarjousprosessi: Prosessia ei pidä keskeyttää, jos osallistujia on vähemmän kuin kolme. Yksi varteenotettava osallistuja riittää.

Nykyisessä markkinatilanteessa ja Suomen erityisolosuhteissa Skyborn suosittelee keskustelemaan mahdollisuudesta ottaa käyttöön hinnanerosopimusjärjestelmä (CFD) hankkeen onnistumismahdollisuuksien maksimoimiseksi.

Hankekehittäjillä tulisi olla mahdollisuus myötävaikuttaa tai kommentoida myös tulevaa asetusluonnosta ennen sen hyväksymistä.

Tarjouksen määräaika: Kun tarjous on jätetty, sitä ei voi pitää avoimena hyväksymistä varten kovin pitkään (max. 2–4 kuukautta), koska tarjoukseen liittyvät taloudelliset edellytykset voivat kehittyä nopeastikin.

Palaute hyödyntämisluvasta

Skyborn ehdottaa yksivaiheista mekanismia 2-vaiheisen sijaan: hyödyntämislupa olisi myönnettävä välittömästi voiton yhteydessä edellyttäen, että kilpailutuksen voittaja on antanut edistämismakuuden (jotta uutta erillistä hakemusta ei tarvitsisi tehdä). 2-vaiheinen mekanismi johtaa todennäköisesti hintakilpailuun, ja saattaa nostaa tarjottavat hinnat kannattamattomalle tasolle, jolloin hankkeen onnistumistodennäköisyys heikkenee.

Hyödyntämisluvan kestoa ei ilmeisesti ole vielä määritelty. Globaaliin presenssiin perustuvan kokemuksemme mukaan suosittelemme asettamaan hyödyntämisluvan kestoksi vähintään 50 vuotta (plus kehittämisvaihe), kuten Ranskassa tai Isossa-Britanniassa.

Suosittellemme välttämään rajoituksia hyödyntämisluvan siirtämisessä, koska se voisi vaarantaa hankkeen luottokelpoisuuden. Siltä osin kuin siirrettävyyden rajoituksia pidetään tarpeellisina, investointivarmuuden ja luottokelpoisuuden kannalta on tärkeää, että hyödyntämisluvan siirron epäämisperusteet rajoitetaan mahdollisimman vähäisiin ja selkeisiin, avoimiin sekä ennakoitaviin perusteisiin (eli ei vapaata harkintavaltaa vain evätä siirto) ja että luvan siirrosta on mahdollista saada ennakkoratkaisu.

Palaute valitusten osittaisesta keskittämisestä Vaasan hallinto-oikeuteen (Erityisesti hallinto-oikeuksille, korkeimmalle hallinto-oikeudelle ja markkinaoikeudelle osoitettu kysymys)

-

Palaute muutoksenhausta

-

Palaute talousvyöhykelain muutoksista

Mereltä mantereelle tulevien kaapeleiden osalta (vaikkakaan ne eivät sijaitse yksinomaan talousvyöhykkeellä) olisi sovellettava uutta Suomen talousvyöhykkeestä annettua lakia, jotta vältetään kahden eri oikeusjärjestelmän soveltamista samaan tuulipuistoon.

8 luku – Lakia alemman asteinen sääntely

Palaute asetuksella myöhemmin säädettäviin asioihin liittyen

Skyborn kannattaa konkreettisia ja yksiselitteisiä laadullisia kriteerejä. Yleisesti ottaen valintaperusteiden, myös laadullisten kriteerien, on oltava EU:n komission toukokuussa 2024 julkaisemien suositusten ja ohjeiden mukaisia, ja niitä olisi arvioitava määrällisten indikaattoreiden perusteella. Muuten riskinä on, että kilpailuttaminen pelkistyy pelkäksi hintakilpailuksi.

Taloudellista tilaa koskevat kriteerit eivät saa perustua pelkästään vuotuisen liikevaihtoon, vaan niihin olisi sisällyttävä myös vaihtoehtoinen kriteeri, joka koskee yhtiön hallinnassa olevien merituulipuistojen tuotantokapasiteetin määrää (ts. monet hankekehittäjät ovat sijoitusrahastojen omistuksessa, jolloin vuotuisen liikevaihdon arvolla ei ole merkitystä). Muutoin liikevaihtoon sidottu kriteeri asettaa esteen monille eri liiketoimintamallilla toimiville kehittäjille.

Hankekehittäjien tähän mennessä tekemät selvitykset tulisi ottaa huomioon osana valintaperusteita tarjousmenettelyssä.

Hankekehittäjillä tulisi olla mahdollisuus myötävaikuttaa tai kommentoida tulevaa asetusluonnosta ennen sen hyväksymistä.

Muu palaute

Tähän pyydetään jättämään palaute vain niistä asioista, joita ei ole mainittu yllä.

Lakiehdotuksen 12 §:stä: ilmoitus omistajanvaihdoksesta tehdään vain, jos määräysvalta vaihtuu.

Suomen kilpailuedun ja houkuttelevuuden parantamiseksi huutokauppajärjestelmään olisi sisällyttävä kantaverkonhaltijan tarjoama merellä sijaitseva verkkoliitäntä. Tämä auttaisi tekemään

näistä hankkeista kaupallisesti kannattavia. Vähintäänkin huutokauppajärjestelmään tulisi sisällyttää kantaverkon liityntäpiste selkeästi määritellyllä liityntäkapasiteetilla (samanlainen kuin nykyisessä Tanskassa sovellettavassa järjestelmässä).

Vaahtera Anu
Skyborn Renewables Offshore Finland Oy